

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

СУЧАСНА ФІЛОЛОГІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

МАТЕРІАЛИ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

24 квітня 2026 року
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ДИПЛОМАТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ГЕННАДІЯ УДОВЕНКА ПРИ МЗС
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

СУЧАСНА ФІЛОЛОГІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Матеріали
VIII Всеукраїнської науково-практичної
конференції

24 квітня 2026 року
м. Київ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Черняк А. М., ректор Національної академії Служби безпеки України, доктор юридичних наук, професор; **Меленті Є. О.**, перший проректор (з навчальної роботи) Національної академії Служби безпеки України, доктор технічних наук, доцент; **Рєга Ю. О.**, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; **Малюга Л. Ю.**, т.в.о. заступника директора інституту (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, доктор юридичних наук, доцент; **Кіндрась І. В.**, завідувач кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, кандидат педагогічних наук, доцент; **Івасишина Т. А.**, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, кандидат філологічних наук, доцент; **Гуржій О.С.**, старший викладач кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України; **Гайворонська Д.В.**, викладач-стажист кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України; **Присташ А.А.**, старший викладач кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України.

*Розглянуто та схвалено на засіданні вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби безпеки України,
протокол № 4 від 24 квітня 2026 р.*

Сучасна філологія: теорія і практика : збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 24 квітня 2026 р. Київ: Нац. Акад. СБУ, 2026. 365 с.

Упорядник – Гуржій О.С., старший викладач кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України.

Головний редактор – Кіндрась І. В., завідувач кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, кандидат педагогічних наук, доцент.

До збірника увійшли матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна філологія: теорія та практика», присвяченої популярній тематичній палітрі сучасних наукових проблем щодо теоретичних та прикладних аспектів розвитку мовознавчих і літературознавчих досліджень, перекладознавства, мови й засобів масової комунікації, міжкультурної комунікації, актуальних питань лінгводидактики, а також актуальних проблем мовної та освітньої практики в умовах воєнного стану.

Збірник матеріалів буде корисним для здобувачів вищої освіти, аспірантів, науково-педагогічних працівників.

Автори несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, власних імен та інших відомостей. Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.

© Національна академія
Служби безпеки України,
2026

ЗМІСТ

Вітальне слово організаторів конференції.....	10
---	----

СЕКЦІЯ 1

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Андріяко О.В. Лексико-семантичні особливості оцінних суджень (на матеріалі висловлювань М. Звіробій і С. Федина).....	11
Борисова А.О. Роль калькування при перекладі арабомовних медичних термінів українською мовою	14
Вільхова С.А. Мовний етикет у арабській та українській культурах	16
Войтович А.О. Морфологічна та синтаксична інтеграція англійських лексичних елементів у румунському мовленні (на матеріалі кодсвічінгу).....	18
Дем'яненко Н.Б. Фразеологія як носій історичної пам'яті: польські мовні формули в контексті європейського культурного діалогу.....	20
Дюкар К.В. Інвентаризація способів продукування неовербалізаторів часів повномасштабного вторгнення.....	22
Задко Т.П. Генезис та регіональна варіативність назв місяців в арабській мовній традиції.....	24
Задко Т.П., Рассадін К.А. Диглосія в арабському світі: конфлікт чи співіснування літературної мови та діалектів.....	27
Задко Т.П., Рибак А.О. Еволюція лексичного складу арабської мови від доісламської епохи до сьогодення.....	30
Івасишина Т.А. ШІ в мовознавстві: методологічний інструментарій чи наукова база (у контексті лінгвосугестивних технологій).....	33
Краснопольська Н.Л. Економічні терміни-аббревіатури як інструмент професійної комунікації.....	35
Ксенофонтов О.А. Проблеми верифікації та транскодування військової номенклатури в арабо-українському перекладі.....	36
Кузьменко В.І. Література і мова як основа філології: tertium non datur.....	38
Луценко Р.І. Мультимодальне конструювання тексту: лінгвістичний і перекладознавчий аспекти	39
Миколайчук С.Ю. Діалектологічне дослідження говірки села Озбек, Азізіє, округ Ерзурум (Туреччина).....	40
Огородник А.С. Концепт як об'єкт міждисциплінарних досліджень: теоретичні засади та підходи.....	43
Статіва В.І. Мовна та правова природа понять «видача» і «передача» осіб у міжнародному праві.....	45
Стацюк Р.В. Військова лексика як системно-стилістичне явище: класифікація та функціональні особливості.....	47
Степанець К.В., Кононова Д.В. Мова як засіб репрезентації духовної ідентичності особистості.....	49
Струтинська А.В., Мітенко О.В. Стиль політичних промов Франції та їх роль у формуванні міжнародного іміджу держави.....	50
Тараненко А.С. Теоретичні засади перекладу власних назв з арабської мови.....	52
Тарнавська М.М. Основні моделі творення фемінітивів у сучасній стандартній арабській мові.....	55
Тугай О.М. Давньоанглійські допустові синтаксичні оператори: питання термінології.....	57
Цимбалов В.С. Етимологічна спільність понять «холодний – гарячий» у контексті збагачення англійської медичної лексики через неологічне домінування.....	59
Черниш В.О. Мовні засоби епістемічної модальності в політичному дискурсі.....	61

Янчук О.О. Класифікація топікових структур у сучасній китайській мові.....	63
Ярмиш Н.М., Ангелуца Н.П. Стилистичні недоліки в окремих положеннях Загальної частини Кримінального кодексу України.....	64

СЕКЦІЯ 2

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Бегмат А.О. Індивідуальні жанрово-стильові системи Ліни Костенко, Луїзи Глюк та Шу Тін: компаративний вимір і національно-культурна специфіка.....	68
Бикова Т.В. Загальна характеристика прозової творчості Андрія Кокотюхи.....	69
Вельмик В.Л. Міфопоетика образів у романі «Завірюха» Анастасії Нікуліної: символи та архетипи модерної доби.....	72
Вишнева Є.П. Klementyna Tańska-Hoffmanowa як представниця польської дитячої літератури та авторка перших творів, що порушували жіноче питання.....	73
Войтович А.О. Феномен фронтового тексту Олеса Гончара.....	75
Голімаз М.М. Простота мови як художній принцип у поезії Юнуса Емре.....	78
Горбатюк О.В., Акульшина Н.Т. Філософсько-духовне осмислення природи людини у «Маснаві» Джалаледдіна Румі.....	80
Григорчук Н.Г., Бикова Т.В. Жанрова специфіка сучасного українського урбанфентезі.....	82
Денисюк С.П. Внесок Юрія Шевельова у розвиток шевченкознавства.....	85
Дрозд М.О. Міфопоетичний образ Тура й обряд «турати» в українських колядках та етнокультурі Львівщини.....	87
Заушнікова М.О., Кіндрась І.В. Поетика аскетизму і гуманізму в суфійській традиції Юнуса Емре.....	90
Захарченко Г.О., Бикова Т.В. Жанротворчі механізми української постапокаліптичної урбаністики.....	93
Каменярська С.В., Боженець С.В. Роль емотивної лексики в міжкультурній професійній комунікації та художньому дискурсу.....	95
Кіндрась І.В. Філософський вимір поезії Джемала Сюрєйї.....	96
Клюйко М.І. Кримський простір у художній моделі постапокаліптичного світу «Дому солі» Світлани Тараторіної.....	98
Короп А.Б. Символіка та алегорія в народних оповідях про Насреддіна Ходжу.....	101
Коц Н.В. Мотив воскресіння у постмодерній українській прозі (С. Тараторіна «Лазарус»).....	103
Кошель А.А. Структура та особливості фреймів у кримськотатарській поезії.....	106
Кристинч В.А., Гладченко А.М. Еволюція розуміння метафори: від риторичного тропу до когнітивного механізму.....	108
Лівінчук І.В. Гумор як інструмент філософської рефлексії в оповідях про вчителя Насреддіна.....	109
Малонюк М.О. Система семи смертних гріхів у романі Ілларіона Павлука «Я бачу вас цікавить п'ятьма».....	111
Мамченко О.О. Жанрова специфіка літературної казки.....	113
Мілевський М.В., Кіндрась І.В. Міфологічні мотиви у «Книзі мого діда Коркута».....	115
Мірошник М.І. Інтерпретація біблійних мотивів у творчості Оксани Рубаняк і Тетяни Власової.....	118
Моргун Д.Д. Інтермедіальність у сучасній китайськомовній прозі.....	121
Огородник А.С., Боженець С.В. Образ любові в угорській ліриці як відображення національного світогляду.....	123
Осьмак Н.Д. Сучасне українське фентезі: жанрові трансформації, міфологічні джерела та лінгвістичні інновації.....	124

Русановська М.Т. Експерименти з пам'яттю: антисага «Люди в гніздах» Олега Коцарева.....	126
Сіленко Н.В. Психоаналітична інтерпретація роману Орхана Памука “Kırmızı Saçlı Kadın”.....	129
Ткаченко А. В., Акульшина Н. Т. Образ жінки у класичній перській поезії Гафіза.....	131
Тугай О.М. Давньоанглійські допустові синтаксичні оператори: питання термінології.....	132
Фісун Є.О. Фольклорні образи у сучасній українській фантастиці: збірка «Корчма на перехресті світів».....	135
Худолей А.М. Міфологізований пейзаж як простір духовної трансформації у повісті Гната Хоткевича «Камінна душа».....	137
Чередник А.Ю. Магічний реалізм як художній прийом у романі «Доки світло не згасне назавжди».....	140
Чубаєвська С.В. Порівняльний аналіз оповідей про вчителя Насреддіна та українських анекдотичних традицій.....	142
Щербина Д.Т. Антропологічний і теологічний виміри у творчості Юнуса Емре.....	145
Шинкаренко Д.О., Драч О.І. Наративні стратегії репрезентації пам'яті та травми в британському романі ХХІ століття.....	147

СЕКЦІЯ 3

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Андерсон І.В. Актуальні питання польсько-українського перекладу: проблеми та перспективи.....	150
Андерсон Г.Г., Андерсон І.В. Особливості відтворення назв елементів БпАК при перекладі: деякі труднощі та виклики (на матеріалі англійської та української мов).....	151
Андрейко Ю.С. Переклад установчих документів та договорів: типові помилки та їх наслідки.....	152
Бабич В.М. Перекладацькі рішення для збереження прагматики у рекламних текстах.....	154
Бацман І.А. Оцінювання якості машинного перекладу на матеріалі різногалузевих текстів.....	155
Бобчинець Л.І. Переклад реалій з іспанської мови на українську.....	157
Бондар Л.В., Пустовойт М.С. Засоби відтворення неологізмів в франкомовних біотехнологічних текстах.....	159
Виноградова О.В. Роль когнітивних механізмів у трансляції мовних засобів вираження національної ідентичності при перекладі.....	161
Волік О.В. Юридичний переклад у контексті загальної перекладацької системи.....	162
Гладченко А.М. Особливості перекладу юридичних текстів.....	164
Горайчук В.Ю. Порівняльний аналіз якості машинного перекладу в різних галузях та його оцінювання за метрикою BLEU.....	166
Дейкун О.П. Переклад «Заповіту» Т. Шевченка англійською Дж. Віром: конструкційний аспект.....	168
Єричев М.Г. Середньовічний кримськотатарський текст як об'єкт перекладу: Діванче та Ярлики Г.Г. Хана.....	169
Календар М.В. Оцінювання якості машинного перекладу у фінансовій, медичній та науково-технічній галузях.....	171
Копчак О.І. Репрезентація майбутнього часу в сучасній перській мові.....	173
Косовський В.О., Гладченко А.М. Чеська військова лексика: структурні особливості та проблеми перекладу.....	176
Ліпатов В.Д. Перекладацькі заміни в художньому перекладі поезій Сезаї Каракоча.....	178
Ліпич М.С. Вплив типу вихідного тексту на якість машинного перекладу: корпусне дослідження із застосуванням метрики BLEU (на матеріалі текстів медичної, технічної та освітньої тематики).....	179

Ніколаєску Е.В., Поліщук Л.Р. Труднощі перекладу публіцистичних текстів про діяльність спецслужб.....	181
Петрук В.О. Автоматизоване оцінювання якості машинного перекладу різногалузевих текстів за метрикою BLEU.....	183
Побережна Д.В. Стратегії запозичення та калькування в польській та українській медичній термінології (на прикладі психології).....	184
Подлевська В.Ю. Переклад англomовних неологізмів у військовому сленгу: проблеми адекватності та культурної адаптації.....	186
Плотницький В.Ю., Драч О.І. Порівняльна характеристика людського та машинного перекладу.....	187
Скарбенчук Т.В. Теоретичне дослідження військової термінології у перекладознавстві.....	189
Ситник А.О. Іронія та сарказм в османотурецькій літературі: HARNÂME, SİHÂM-I KAZÂ.....	190
Сущенко О.В. Читач з мінімальною компетенцією як орієнтир при передачі когерентності під час перекладу академічних текстів.....	193
Фаюк Ю.О. Порівняльний аналіз якості перекладу художнього тексту системами Google translate та Chat GPT (на матеріалі роману Айн Ренд «Atlas Shugged»).....	194
Цацуріна А.В. Політична коректність перекладача в турецькому воєнно-політичному дискурсі: Anadolu Ajansı, 2022–2026 pp.....	196
Чорна А.В., Ніколаєску Е.В. Особливості перекладу публіцистичних текстів.....	198
Явдошук А.А. Актуальні питання та проблеми перекладу англійської мови.....	199

СЕКЦІЯ 4

МОВА Й ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Ананко Т.Р. Когнітивна метафора у політичному дискурсі.....	201
Андрухович А.А. Актуалізація концепту SOLDAT (військовий) у німецькомовному медіадискурсі.....	203
Благовірна-Храновська У.М. Хронотоп у британських літературних рецензіях “The Guardian” як засіб культурного позиціонування.....	205
Вінник С.В., Гладченко А.М. Трансформація статусу чеської мови в період «темної доби» (doba temná).....	206
Гриценко І.В., Гладченко А.М. Багатокомпонентні терміни у словацькому науково-популярному дискурсі: прагматичний та семантичні аспекти.....	208
Гук З.Ю. Неологізми цифрової епохи: як технології змінюють мову.....	210
Демчук Д.С., Гладченко А.М. Типи анотацій у словацькій науковій комунікації.....	212
Дударчук В.В. Поєднання вербальних і невербальних засобів репрезентації екоскептицизму в англomовних карикатурах.....	213
Задко Т.П., Коротич В.Р. Лінгвістичні особливості заголовків арабомовних ЗМІ у висвітленні наземної операції Ізраїлю в Лівані.....	215
Задко Т. П., Мілейко Р. О. Роль сучасних медіа та технологій у формуванні арабської мовної норми.....	218
Козачук О.В. Когнітивні механізми формування та функціонування неологізмів у сучасному словацькому медіа дискурсі.....	221
Козачук О.В., Гладченко А.М. Процеси неологізації у структурі анотованих та реферованих текстів.....	223
Комарова О.С. Становлення і розвиток словацької термінології.....	224
Кумейко Т.А. Дієслова інтелектуальної діяльності в текстах онлайн-видання «Наш Київ».....	225
Лісняк Н.І. Радянізми в мікротопонімії Західного Поділля.....	228

Лучко С.Д. Структурно-семантичний аналіз фейкових новин на матеріалі англomовного дискурсу.....	230
Мацола А.С. Мова інформаційної війни: лінгвістичні засоби маніпуляції у медіа.....	232
Нікітюк Т.В. Функціонування модального афіксу -dîg в сучасній турецькій мові.....	234
Пархоменко В.С., Гладченко А.М. Мовні засоби формування суспільної думки в словацьких медіа.....	235
Рибальченко А.Ю. Теоретико-методологічні засади аналізу реклами здорового харчування в цифрових медіа.....	236
Романченко А.П., Стрій Л.І. Суспільно-політична лексика як маркер медійного тексту.....	238
Сергієнко Т.С. Особливості комунікативної поведінки в арабській культурі.....	241
Солончук О.О., Драч О.І. Маніпулятивний потенціал мовлення: роль риторики в інформаційному просторі.....	244
Ткаченко А.А. Процеси англійського лексичного запозичення в чеській мові.....	246
Тукало М.В. Роль англomовної військової термінології у забезпеченні міжнародної співпраці та аналізі бойових ситуацій.....	247
Храбан Т.Є. Історична еволюція медійна концептуалізація жіночого героїзму: соціокультурний і дискурсивний виміри.....	249
Шульженко Д.Д., Гладченко А.М. Дискурсивні особливості словацьких новинних текстів.....	252

СЕКЦІЯ 5

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Алишев М.О., Великодний Д.П. Ефективність розвитку міжкультурних навичок: стратегії та інструменти для подолання перешкод.....	254
Байдацька С.С. Лінгвокультурні концепти польської та української мов: контрастивний аспект.....	257
Бернацька С.М., Кобилецька М.В. Кольорова лексика – невід’ємна частина культурної та мовної спадщини українського народу.....	259
Васильчук Н.В. Лінгвокраїнознавчий аспект зіставного аналізу фразеології (на прикладі української та англійської мов).....	261
Васюта Ю.А., Гладченко А.М. Чесько-українські мовні та культурні паралелі.....	264
Виноградова О.В., Гладченко А.М. Трансформація тексту: зсуви в структурі та їх сприйняття окремими представниками різних країн.....	265
Верстюк Д.А., Яковенко Н.В. Міжкультурна комунікація як складова іншомовної підготовки у сфері безпеки.....	266
Гайворонська Д.В. Трактат «Мистецтво війни» Сунь Цзи як феномен міжкультурної трансляції та інтерпретації стратегічних концептів.....	269
Гранецька А.О. Польські та українські паремії: типологія та національна специфіка.....	270
Гребенюк Д.В. Трансформація мовленнєвого конструкту в Туреччині: спадщина Ататюрка.....	272
Гринівський Т.С. Мова буковинської періодики XIX – поч. XX ст. як чинник національної ідентифікації.....	274
Звягіна Г.О. Міжкультурна комунікація у книзі «Під сонцем Австралії» Дмитра Нитченка.....	276
Карімов Т.Р., Гладченко А.М. Іспанізми та лексика іспанського походження в чеській мові.....	278
Кімнатний І.М., Гладченко А.М. Чесько-польський культурний та мовний взаємовплив.....	279
Левіщенко М.С., Шум О.В. Стратегії вербальної взаємодії у вікторіанському суспільстві.....	280

Марусик А.І. Соціальні мережі як простір тихого культурного імперіалізму: нові виклики міжкультурної комунікації.....	283
Молчанович А.А., Яковенко Н.В. Іншомовна підготовка як інструмент стратегічних комунікацій у сфері національної безпеки.....	284
Пономаренко І.Ю., Акульшина Н.Т. Комунікативні стратегії ввічливості у перській культурі.....	286
Самойленко Б.В., Драч О.І. Міжкультурна комунікація у військово-професійному середовищі: теоретичні та практичні аспекти.....	288
Сковородецька Р.А., Корнієнко І.В. Стереотипи про турецький народ в контексті міжкультурної комунікації.....	291
Совгар О.М., Совгар Г.П. Соціокультурний аспект вивчення іноземної мови у вищих військових навчальних закладах.....	294
Стеценко В.А. Значення іншомовної підготовки для міжнародного співробітництва у сфері безпеки.....	295
Усата Я.С., Корнієнко І.В. Лінгвокультурна символіка та прагматичні функції кольоративів “Mavi / Turkuaz” у сучасній турецькій культурі.....	299
Харченко К.А. Морфологічні особливості угорської мовної картини світу.....	301
Харченко М.С., Акульшина Н.Т. Специфіка перських фразеологізмів.....	303
Шевчук С.Я., Гладченко А.М. Номінативні стратегії репрезентації України та українців в угорському медіадискурсі.....	305

СЕКЦІЯ 6

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Гуржій О.С., Харченко М.С. Викладання перської мови крізь призму культурних кодів: лінгвокраїнознавчий підхід у сучасній університетській освіті.....	307
Мітенко О. В. Історико-культурний фактор у процесі вивчення французької мови: теоретико-методологічний аналіз.....	309
Піонтківська С.П. Українська транслітерація японських ієрогліфів у контексті сучасної лінгводидактики: стандартизація, деколонізація та європейський досвід.....	310
Саввова П.В. Критичне мислення як компетентність мовної освіти в епоху дезінформації.....	313
Шолудько Л.В. Використання сценарно-орієнтованих завдань у викладанні професійної англійської мови майбутнім офіцерам сектору безпеки України.....	316

СЕКЦІЯ 7

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Афенка В.В., Драч О.І. Англійська мова як інструмент міжнародної взаємодії у сфері національної безпеки.....	318
Белякова А.О. Протидія мові ворожнечі та закликам до геноциду в контексті російської агресії.....	320
Биковець Д.І. TELEGRAM як FORUM EXTERNUM та інструмент для виявлення держрадянців.....	322
Боженець С.В. Військові терміносистеми української та угорської мов.....	325
Гарбуз А.В. Вплив російсько-української війни на мовну ситуацію Донеччини.....	326
Коваленко А.В., Комарова О.С. Динаміка сучасного угорського сленгу в професійному військовому дискурсі.....	329
Кривцова О.Є. Платформа Wordwall як гнучкий освітній інструмент для роботи з професійно орієнтованою лексикою в умовах воєнного стану.....	330
Мальченко Д.Д. Українська мова як засіб національної безпеки в умовах воєнного стану.....	332

Мельникович С.О. Зміна підходів до викладання української мови у середній школі в умовах воєнного стану.....	334
Нечай С.О. Штучний інтелект у мовній підготовці фахівців сектору безпеки.....	336
Новіков Р.Л. Російська мова в контексті імплементації Європейської хартії регіональних або міноритарних мов в Україні.....	338
Осядла Т.В. Соціокультурний і невербальний вимір професійного діалогу в підготовці перекладачів перської мови для сфери безпеки.....	340
Світлічний І.В., Нестеров Д.Ю. Актуальні проблеми наукової та освітньої практики корпусу інженерів армії США.....	342
Семененко Г.М. Використання трансмедійного сторітелінгу на заняттях з англійської мови у вищій школі в умовах дистанційного навчання.....	345
Скарбенчук Т.В., Гладченко А.М. Мова як зброя і ресурс: філологія XXI століття.....	347
Скороходова С.І. Лінгвопрагматичний аналіз інтерв'ю публічної особи у контексті російської інформаційної агресії.....	348
Снісаренко І.Є. Зміни у підходах до викладання англійської мови в умовах воєнного часу.....	350
Холодна Ю.М. Умберто Еко про роль читача у грі-читанні.....	352
Хома І.О. Актуальні проблеми мовної та освітньої практики в умовах воєнного стану: розвиток мовленнєвої компетенції шляхом застосування комунікативних методик відповідно до стандартів НАТО.....	355
Хоменко Є.В., Шумлянський С.В. Корпус королівських інженерів Британської армії: окремі аспекти наукової та освітньої практики.....	357
Філатова О.О. Значення методу кейсів у практико-орієнтованому навчанні курсантів сектору безпеки і оборони.....	360
Щербина О.О. Основні аспекти позитивної мотивації дорослих у навчанні іноземної мови.....	362
Якоб С.Л. Вербальні правопорушення в контексті російської агресії.....	363

поєднує елементи чеської, польської та інших місцевих діалектів і функціонує як засіб повсякденного спілкування без чіткої мовної ідентифікації [3].

Отже, чесько-польський мовний взаємовплив становить унікальний приклад того, як одна мова може виконувати функцію донора в процесі відродження іншої. Водночас сучасна близькість цих мов зумовлює необхідність підвищеної уваги до семантичних відмінностей, оскільки формальна подібність може створювати ілюзію легкості сприйняття. Інтерференція, будучи природним явищем, особливо активно проявляється у прикордонних регіонах, де вона формує специфічні мовно-культурні ідентичності. Її дослідження сприяє глибшому розумінню закономірностей розвитку західнослов'янських мов і дозволяє уникати типових помилок у міжкультурній комунікації.

Література:

1. Касянчук Н. Запозичення як джерело збагачення екологічної терміносистеми польської мови. Лінгвостилістичні студії : наук. журн. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т філології та журналістики. Луцьк, 2018. Вип. 9. С. 74–80.
2. Honzová M. K vybraným aspektům česko-polské interference. Plzeň, 2017. 136 s.
3. Nowaková D. Jazykový obraz smyslů v české a polské frazeologii a idiomatice. Olomouc, 2020. 90 s.
4. Orłóś T. Z. Polonizmy w czeskim języku literackim. Kraków 1987. 128 s.

Левіщенко М.С.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ;*

Шум О.В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

СТРАТЕГІЇ ВЕРБАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ВІКТОРІАНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Вікторіанська епоха завжди посідала віжливе місце в історії європейської культури через те, що саме в цей період сформувалися чітко структуровані системи соціальних норм, моральних принципів та правил, а також комунікативних практик (S. Meantz, K. Robins, E. Hobsbaum). Мовленнєва поведінка представників вікторіанського суспільства була нерозривно пов'язана з ієрархічною системою соціуму, суворими етикетними регулюваннями та домінуванням цінностей стриманості, ввічливості й моральної відповідальності та поведінки. Аналіз мовленнєвих стратегій і тактик цього періоду дозволяє докладніше зрозуміти механізми функціонування вікторіанського дискурсу, що відображав не лише комунікативні наміри мовців, а й ширший соціокультурний контекст цілої епохи.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю всебічного осмислення комунікативної поведінки вікторіанців як системи, що природньо поєднує інтенціональні установки, ілюктивні цілі та соціально детерміновані способи їх мовного вираження.

Метою роботи є виявлення й опис основних мовленнєвих стратегій і тактик, характерних для вікторіанського дискурсу, а також визначення їх функціонального навантаження в контексті тогочасної комунікативної культури. Реалізація цієї мети передбачає аналіз текстових матеріалів епохи з урахуванням прагматичних, соціолінгвістичних та культурологічних чинників, що впливали на формування мовленнєвої поведінки представників вікторіанського суспільства.

Дослідження вікторіанського дискурсу засвідчило, що мовленнєві стратегії та тактики суспільства цієї доби не становлять однорідного комплексу вербальних засобів. Натомість вони постають як багатошарова й внутрішньо диференційована система, спрямована на реалізацію конкретних інтенціональних установок і досягнення ситуативно зумовлених ілокутивних цілей. Така система функціонує відповідно до соціальних норм, моральних приписів та ієрархічних відносин, що були визначальними для вікторіанської доби. У межах цього дискурсивного простору найбільш репрезентативними виявляються *оферативна*, *конформативна* та *апологетна* стратегії мовленнєвої поведінки, кожна з яких реалізується через сукупність специфічних тактик.

Оферативна стратегія пов'язана з демонстрацією готовності до співпраці, допомоги або підтримки та часто слугує засобом конструювання соціальної солідарності й підтримання позитивного іміджу мовця. Конформативна стратегія відображає прагнення мовця до узгодження власної позиції з домінантними соціальними очікуваннями та нормами, що забезпечує збереження гармонії в комунікативному акті. Апологетна стратегія, своєю чергою, спрямована на мінімізацію конфлікту, зняття напруження або відновлення порушеної соціальної рівноваги через мовні засоби вибачення, пояснення чи самовиправдання.

Оферативна стратегія використовується в ініціальному режимі кооперативного спілкування з метою заохочення свого комунікативного партнера до якихось активних дій з користю для нього чи для самого себе [1, с. 106]. Типовими різновидами цієї стратегії є прохання, пропозиція, вимога, умовляння та ін., серед яких найбільш представлені прохання і пропозиція.

Наприклад, прохання вирізняється різноманітністю засобів висловлення. Характерним є використання реквестивних конструкцій і висловлень. Найввічливішою формою прохання у вікторіанському дискурсі є розгорнуті вислови типу: *Would you be so kind as to think of it for me, Mr Headstone?* [4, с. 258].

Конформативна стратегія проєктує реактивні мовленнєві дії в режимі безконфліктного та спокійного спілкування. Вона зумовлюється знаннями мовця щодо користі / збитку від прийняття оферативної ініціативи співрозмовника, що дозволяє реагувати позитивним волевиявленням [1, с. 108]. Така реакція сигналізувала зміну стану речей шляхом використання МТ "згода", "схвалення", "похвала", "співчуття". Як правило, вікторіанський дискурс уникав негативних корелятив., таких як відмова, незгода, несхвалення.

Наприклад, мовленнєва тактика "*згода*" відбиває провідну ідею комунікативної культури вікторіанського дискурсу – безконфліктність спілкування. Будь-яка розмова / співбесіда / інтеракція будувалася таким чином, щоб уникнути незгоди і тим паче відкритого зіткнення поглядів чи інтересів: *I entirely coincide with them," said Mr. Crisparkle, who had been very attentive* [3, с. 172].

Апологетна стратегія передбачає реактивні мовленнєві дії, спрямовані на нейтралізацію попередніх лікозашкоджувальних дій. Ця мовленнєва стратегія пов'язана з емоційною реакцією мовця, спрямованою на позбавлення почуття провини. Серед основних апологетних тактик виправдання фігурує найчастіше. В таких актах не фігурувало перформативне дієслово *to justify*, яке могло спричинити комунікативне фіаско. Вікторіанці не доводили, а пояснювали свої дії, активно покористовуючись поняттям *truth*. *Truth*, вважали вони, – це те, що дійсно існує, що відповідає канонам моралі, чесності та справедливості.

Зазвичай виправдання базується на визнанні провини – своєї чи чужої. Залежно від цього в ПВД можна розрізнати інтра- й екстравертивні виправдання [1, с. 113]. Інтровертивне виправдання – це самовиправдання. Такі виправдання в ПВД можуть коливатися в діапазоні від ввічливості до категоричності, хоча при цьому вони й не спираються на якісь чітко визначені засоби своєї експлікації, у т. ч. й на перформативи. Натомість при самовиправданнях помітною стає статусно-рольова асиметрія комунікантів: *"I'm sorry I should drive you there" said Mrs. Gummidge. "Drive! I don't want no driving," returned Mr. Peggotty* [2, с. 30].

Отже, мовленнєві стратегії й тактики вікторіанського суспільства постають як складна, багаторівнева система комунікативних засобів, що відображає соціальну ієрархію, морально-етичні норми та культурні цінності епохи. Їх функціонування було спрямоване не лише на досягнення конкретних ілокутивних цілей, а й на підтримання соціальної гармонії, збереження статусної дистанції та дотримання етикетних приписів. Аналіз оферативної, конформативної та апологетної стратегій засвідчує, що мовлення вікторіанців характеризувалося високим рівнем регламентованості, імпліцитності та орієнтацією на збереження «обличчя» учасників комунікації. Таким чином, дослідження мовленнєвої поведінки вікторіанців дає змогу глибше зрозуміти механізми взаємодії мови й суспільства та виявити особливості формування комунікативної культури в історичній перспективі.

Література:

1. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
2. Dickens Ch. David Copperfield: website. URL: <http://www.onlineliterature.com/dickens/copperfield> (Last accessed: 12.09.24).
3. Dickens Ch. The Mystery of Edwin Drood : website. URL: <http://www.charles-dickens.org/the-mystery-of-edwin-drood/> (Last accessed: 12.12.07).
4. Dickens Ch. Our Mutual Friend : website. URL: <http://www.charles-dickens.org/our-mutual-friend/> (Last accessed: 12.12.07).
5. Dodd F. Englishness and the national culture. / ed. by David Boswell and Jessica Evans. Representing the Nation: A Reader. Histories, heritage and museums. London ; New York : Hauppauge, 1999. P.87-103.
6. Hobsbaum E. Mass-producing traditions: Europe, 1870–1914. \ ed. by D.Boswell and J.Evans. Representing the Nation: A. Reader. Histories, heritage and museums. London, New York : Hauppauge, 1999. 567 p.
7. Meantz S. The History of Private Life: An Overview: website. URL: http://www.digitalhistory.uh.edu/historyonline/private_life.cfm. (Last accessed: 12.01.24).